

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

**PARLAMENTI
KÖZTÁRSASÁG
VAGY
TANÁCSKÖZTÁRSASÁG?**

KIADJA A KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOSSÁG
BUDAPEST 1919

ÁRA 40 PILLÉR

A proletárság március 21-én, amikor a hatalmat magához ragadta, tanácsköztársasággá kiáltotta ki Magyarországot, elvetve a parlamentarizmust, a nemzetgyűlés eszméjét. Hogyan — kérdezhetné valaki — annyit küzdöttünk az általános választójogért, azért, hogy bejuthassunk a parlamentbe és most, amikor módunkban volna megvalósítani régi ideálunkat, amelyért olyan elkeseredett harcokat vívtunk, nem élünk az alkalommal? Egyszerűen félretoljuk a parlamentet és nem adunk mindenkinek választójogot? Hát nem következetlenség ez?

Korántsem. Akkor, amikor mi az általános választójogért küzdöttünk, amikor főtörekvésünk volt, hogy mi is képviselőt küldhessünk a parlamentbe, egészen más volt a helyzet. A háború előtt még álmodni sem lehetett róla, hogy forradalommal letaszítjuk a trónról a gyűlölt uralkodóházat és kikiáltjuk a köztársaságot. Nem küldték volna-e ránk «lázaszó» magyarokra a csehek, szerbek, oláhok, németek roppant tömegét? Elhullottak volna legjobbaink az egyenlőtlen küzdelemben anélkül, hogy eredményt érhetünk volna el. Akkoriban tehát csak azt tűzhattük ki célunkul, hogy mi is elküldjük képviselőinket oda, ahol az ország törvényeit hozzák, hogy mi is résztvegyünk abban a testületben, amely az állam életét irányítani és ellenőrizni van hivatva.

Most azonban megváltozott a helyzet. Most a fegyver a mi kezünkben van. És ha miénk a hatalom, nem volna semmi értelme annak, hogy megmaradjunk a demokrata köztársaságnál, a melyet november 17-iki ülésében kiáltott ki a nemzeti tanács, hanem meg kell valósítanunk a tanácsköztársaságot, mert egyedül ez felel meg a mi érdekeinknek. Kétségtelenül megállapíthatjuk ezt, ha elfogulatlanul, az éremnek mindkét oldalát tekintve, szemügyre vesszük mindkét államformát, a parlamenti köztársaságot és a tanácsköztársaságot, mindkettőnek szervezetét, irányító szellemét.

Mi a köztársaság?

A királyság, amelyben közel ezer évig éltünk, egy embernek, a koronás királynak korlátlan uralma volt. Igyekeztek ugyan leplezni a király hatalmának korlátlan voltát azzal, hogy a nép bizonyos rétegeinek, a burzsoáosztálynak beleszólást engedtek az

ország ügyeibe, de ez csak látszat volt. A parlament, amely a nagybirtok és a nagytőke képviselőiből ült össze, fecsegetett ugyan amennyit akart, de törvényjavaslatot csak úgy tárgyalhattott, ha ahhoz a király hozzájárult előzetes szentesítés formájában, az általa elfogadott törvényjavaslatok pedig csak akkor válhattak törvényté, ha azokat a király szentesítette. Voltaképen tehát még az elnyomó osztály képviselőtének sem volt joga a királyságban, mert a király ultima ratio gyanánt egyszerűen feloszlathatta a parlamentet, ha ez megpróbált szembehelyezkedni vele. Es ez a korlátlan hatalom a születés jogán származott át a mindenkori uralkodóra.

A köztársaságban ezzel szemben nem egy ember, hanem maga a nép kell, hogy uralkodjék. A köztársaságban a nép akarata kell, hogy érvényesüljön a törvényhozásban, a törvények végrehajtásában és az igazságszolgáltatásban. A köztársaságban is van ugyan államfő, aki azonban nem származása alapján, hanem a nép akaratából, választás útján jut hatalomra. Vizsgáljuk meg, hogyan érvényesül a nép akarata az úgynevezett parlamenti köztársaságban és hogyan érvényesül a tanácsköztársaságban ?

A parlamenti köztársaság szervezete.

Minden állam élete három funkcióban nyilvánul meg: a törvényhozásban, a végrehajtásban és az igazságszolgáltatásban. Vegyük egyenként a parlamenti köztársaságnak e három funkció elvégzésére szolgáló szervezetét.

1. Törvényhozás. A törvények meghozásánál a nép a parlamenti köztársaságban képviselői útján nyilvánítja akaratát. A demokrácia követelményei szerint a lakosság bizonyos száma csoportja meghatározott számú képviselőt küld a törvényhozó testületbe és pedig az aránylagos választás és az általános egyenlő és titkos választói jog alapján. Ezek a képviselők összeülnek a képviselőházban, a melyet a különböző köztársaságokban más és más névvel jelölnek meg és ott a többségi akarat érvényesülésével látják el a törvényhozás nehéz munkáját. A mit a többség elhatároz, az törvényté kell, hogy váljék.

2. A végrehajtó hatalom. A végrehajtó hatalom feje a köztársaságban az elnök, a kit vagy maga a nép választ, vagy a nép által választott megbízottak vagy végül a törvényhozó testület. A megválasztott elnök meghatározott ideig gyakorolja az államfő kötelességeit, azonban a törvényhozó testület működésében kifejezett népakaratnak csupán végrehajtója lehet, azzal szembe nem helyezkedhetik. A végrehajtó hatalmat az elnök az egyes szakminisztériumok útján gyakorolja, a melyek ezek szerint az állami

igazgatás egy-egy ágának legfőbb központi szervei. A minisztereket az elnök nevezi ki és pedig a parlamentben többségben lévő párt tagjai közül. A miniszterek intézkednek azután az összes többi végrehajtó szervekkel, de intézkedéseikért felelősek a parlamentnek. Ezek közül a hatóságok közül a főbbeket az egyes miniszterek nevezik ki vagy pedig az ő javaslatukra a köztársaság elnöke, az alsóbb fokúakat pedig maga a nép választja. Az így megválasztott alsóbbrendű hivatalnokok mindenben a felsőbb hatóságok utasításai szerint járnak el

3. Igazságszolgáltatás. Az igazságszolgáltatást a parlamenti köztársaságban külön hatóságok, bíróságok, törvényszékek stb. látják el. Ezeknek a hatóságoknak tagjai, a bírák állásukét kinevezés útján nyerik el.

A tanácsköztársaság szervezete.

A tanácsköztársaság az elmondottakkal szemben csak egy szervezettel bír, a munkás-, katonai- és paraszt-tanácsoknak a tanácsköztársaság egész területére kiterjedő hálózatával. Ezzel a szervezettel látja el egyaránt a törvényhozást, a végrehajtást és az igazságszolgáltatást. A tanácsszervezet tehát a tanácsköztársaság alapja.

A tanács szervezet alulról épül fel. Minden legkisebb közösségnek, ahol emberek élnek együtt, megvan a maga tanácsa. Minden falu és város, minden járás és minden megye lakossága választ tanácsot. A falusi és a városi tanácsot maga a lakosság közvetlenül választja. A járási tanácsot a falusi tanácsok és a városi tanácsok megbízottjai, a megyei tanácsot pedig az illető megye területén lévő járási tanácsok és városi tanácsok megbízottjai választják. Mindezekben a választásokban szavazó joga csupán a dolgozóknak van, akik a társadalom részére hasznos munkát végeznek, ki vannak azonban zárva a választójogból a dologtalanok, akik mást dolgoztatnak és annak a munkáján nyereszkednek, akik kereskedők, papok, szóval akik munka nélkül, a más rovására szereznek jövedelmet.

A tisztán a dolgozók képviselőiből álló tanácsoknak ez a hálózata végzi az állam összes ügyeit, az ő kezükben van a törvényhozó és végrehajtó hatalom, sőt az igazságszolgáltatás is.

Külön szerve van a tanácsköztársaságnak a törvényhozásra és a végrehajtó hatalom központi irányítására. Ez a legfőbb hatalmi szerv a munkások, katonák és földművesek tanácsainak országos gyűlése, amely a megyei és városi tanácsok kiküldötteiből alakul. Ennek az országos gyűlésnek vannak alárendelve a megyei tanácsok, annak révén a városi és járási tanácsok, a járási

tanácsok útján pedig a falusi tanácsok. Ez az országos gyűlés alkotja a tanácsköztársaság törvényeit és a tanácsok hálózata útján gondoskodik azok végrehajtásáról. A végrehajtás központi irányítására és ellenőrzésére a tanácsok országos gyűlése kiküldi magából a központi végrehajtó bizottságot, amely az állami igazgatás különböző ágai szerint külön bizottságokra oszlik, amelyeket népbiztosságoknak neveznek. Minden ilyen osztály élén áll egy direktórium, embercsoport, ennek a tagjai a népbiztosok. Ezek a direktóriumok, tehát a nép választottal irányítják az egész állami gépezetet, a tanácsok szervezetét.

A tanácsok kezében van végül az igazságszolgáltatás is. Minden ügyben a tanácsok kebeléből alakult forradalmi törvényszékek, tehát a nép megválasztotta bírái intézkednek.

Mi a különbség a kettő között? Mik az előnyei a tanácsköztársaságnak?

I. A törvényhozásban. Megismertük tehát, hogyan folyik az állami élet a parlamenti köztársaságban és hogyan a tanácsköztársaságban, megismertük azt a szervezetet, amelynek útján a nép akaratát érvényesíti az egyikben és a másikban. Ettől azonban nem lettünk okosabbak. Mindössze az a különbség tűnik rögtön szemünkbe, hogy a tanácsköztársaság elveti a parlamentet és helyébe egy másik törvényhozó testületet tesz, amelyből a burzsoázia ki van zárva. Ha azonban a dolgok mélyére hatolunk, látni fogjuk, hogy az alapvető különbség nem ez. Az alapvető különbség az, hogy a parlamenti köztársaságban nem a nép igazi akarata nyilvánul meg, a parlamenti köztársaságban a nép ki van rekesztve az állam életéből, míg a tanácsköztársaságban a dolgozó nép akarata a legnagyobb mértékben érvényesül.

Lássuk gyakorlati példákon, hogyan hamisítja meg a parlamenti köztársaság a nép akaratát. Vegyük példának Franciaországot és az észak-amerikai Egyesült-Államokat. Mind a kettőben az úgynevezett kétkamarás rendszer dívik. Ez annyit jelent, hogy a törvényeket nem egy testület, hanem kettő hozza és a javaslatok csak úgy emelkedhetnek törvényerőre, ha azokat mind a két testület, mind a két kamara elfogadja. Ezt a két testületet Franciaországban is, az Egyesült-Államokban is képviselőháznak és szenátusnak nevezik. A képviselőházat mind a két köztársaságban maga a nép közvetlenül választja. Az Egyesült-Államokban a szenátust is maga a nép választja, azzal a különbséggel, hogy a képviselőket választó kerületek nagyobb választókerületekbe tömörülnek. Franciaországban ellenben a departementok (megyék) képviselői választják különböző hivatalnoktestületekkel együtt a

szenátust Ahhoz, hogy valaki a szenátus tagjává választható legyen, rendszerint különös tulajdonságok szükségesek, így magasabb életkor, sőt nem ritkán vagyoni cenzus.

Ha ezekben a parlamenti köztársaságokban valóban a nép akarata érvényesül, minek akkor két törvényhozó testület? Hiszen ha valóban a nép akaratát fejezi ki mind a kettő, akkor állandóan egy véleményen lesznek, egyikük tehát felesleges. A gyakorlati példák azonban azt mutatják, hogy a két kamara igen gyakran konfliktusba kerül egymással, az egyik véleménye eltér a másiktól. Mivel pedig a népnek csak egy akarata lehet, az egyik testület e szerint okvetlenül nem a nép akaratát fejezi ki. A parlamenti köztársaságok törvényhozásában tehát idegen akaratok is érvényesülnek.

De a parlamenti köztársaság törvényhozó testületé, ha egykamarás is, nem fejezheti ki a nép akaratát. Hiszen látjuk, hogy minden országban, ahol parlamenti köztársaság van, az általános választójog ellenére is, teljesen a fináncnöke, a bankok kezében van minden hatalom, még Német-Ausztriában is, ahol pedig a választások a szociáldemokratáknak juttatták a többséget. A parlamenti köztársaság az általános választói joggal és az aránylagos választás rendszerével el nem hanyagolható képviselőket juttat a parlamentben a burzsoázia, a nagybirtok és a nagytőke képviselőinek. Egy ilyen parlamentben eredményes munka, a nép érdekét szolgáló munka nem folyhatik, mert a burzsoá kisebbség érdeke homlokegyenest ellenkezik a többségben lévő dolgozó nép érdekével. A parlamentarizmus a házszabályok és ügyrendek segítségével módot ad a kisebbségnek, hogy a többség munkáját zavarja, a többség akaratának érvényrejutását megakadályozza. Az obstrukciót nem kell hosszasan magyaráznunk. Az ilyen parlament tehát, amelyben a burzsoázia képviselői is résztvesznek, sohasem lesz dolgozó testület, csupán fecsegő testület. Parlamenti tárgyalások útján nem lehet megvalósítani a szocializmust, megszüntetni a magántulajdont, amit a dolgozó nép érdeke megkövetel.

Már ebből is látjuk, hogy a proletárdiktatúra, amelynek éppen a szocializmus megvalósítása a célja, a parlamentet el kell hogy vesse, ki kell, hogy zárja a választójogból a nem-dolgozókat, akiknek az érdeke homlokegyenest ellentétben van a nép érdekével, a nép akaratával. A proletárdiktatúra államformája csakis a tanácsrendszer lehet.

Azt állítottuk, hogy a parlamenti köztársaságban a nép ki van rekesztve az állam életéből. Valóban. A parlamenti köztársaságban az egyes állampolgárnak a közügyekben való részvétele mindössze annyi, hogy minden negyedik, vagy ötödik évben él

a szavazójogával. Attól kezdve azonban, hogy képviselőjét megválasztotta, tovább semmi joga nincs, attól kezdve a köztársasági elnök, a képviselők, a miniszterek és a rendelkezésükre álló hivatalnokok intézik az állam összes ügyeit

A tömeg tehát az állam igazgatásában nem vesz részt, alá kell vetnie magát mindenben a felsőbbség akaratának. A hivatalnokokra, a miniszterekre, parlamenti képviselőire befolyást nem gyakorolhat, azokat nem utasíthatja, hogy milyen magatartást tanúsítsanak és ha működésükkel meglegedve nincs is, várnia kell a legközelebbi választásig, mert képviselőjét vissza nem hívhatja, ami pedig a demokráciának, a népakarat megnyilvánulásának elemei követelménye volna.

Ezzel szemben a tanácsköztársaság szervezete közvetlenül a tömegekre támaszkodik, azokkal állandó érintkezést, kapcsolatot tart fenn. A tanácsköztársaságnak minden egyes szerve, a munkások, katonák és földművesek tanácsai állandóan a tömegektől függenek. Itt nem merül ki azzal senkinek a joga, hogy egy évben kétszer vagy háromszor megválasztja a maga megbízottját, hanem azon túl is, minden időben és minden téren érvényesítheti a maga akaratát, részt vehet a dolgozók államának igazgatásában szervezetei útján. A tanácsköztársaságban mindent a tanácsok intéznek. A tanács tagjai pedig valamennyien függenek a dolgozók akaratától. Nekik a dolgozók utasításokat adhatnak s ha ez utasításokat be nem tartják, másokkal fölcserélhetik őket

A parlamenteket minden köztársaságban hosszú időre, néhány esztendőre választják. Mivel pedig a választók képviselőiket nem utasíthatják és vissza nem hívhatják, egyik választástól a másikig teljesen ki vannak szolgáltatva a képviselők akaratának. Ez a körülmény minden parlamenti államban valósággal utat nyit a korrupciónak. A képviselők kényük-kedvük szerint cselekednek, anyagi előnyökért cserbenhagyják választóik érdekeit Képzeljük el, mi történnék nálunk, ha általános választójog alapján parlamentet hívnának össze? A társadalom dolgozó tagjainak érdeke a szocializmus megvalósítása. Nem érdeke azonban ez a burzsoáziának, amelyet létében támad meg, amikor megszünteti a munka nélküli jövedelmet, végetvet a henyélők pazar jólétének. A burzsoák tehát a dolgozó nép ellenségeire adnak szavazatukat De velük szavaznának összes csatlósaik, kitartottjaik, bérenceik, a tehetségtelenek, akik a tőke uralma idején származásuk révén csúszmászással, talpnyalással olyan állásokban helyezkedtek el, amelyekre tehetségük szerint nem voltak érdemesek, akiket tehát a szocializmus kitenne a zsiros állásokból. Velük szavazna a papság, amely eddig semmit sem dolgozott, csak azt prédikálta folyton, hogy megadásal kell túrni a ki zsákmányolást, mert az Isten akarat, hogy

legyenek szegények és gazdagok és ezért a dolgozóktól szedett busás jövedelmet. És sajnos, nemcsak a munka nélkül élők szavaznának a dolgozó nép érdeke ellen, hanem sokan olyanok, akik maguk is dolgozók, de nem ismerték fel, hogy az ó érdekük a proletár-érdek, mert hazafias és vallásos jelszavakkal félrevezették őket. Bekerülne tehát a parlamentbe egy jelentékeny kisebbség, amely minden komoly munkát megakadályozna, sőt amely Ígéretekkel, zsíros állások csábító ajánlatával megkörnyékeznék és pártjára vonná a képviselőknek szükséges csoportját és ezek segítségével többségi akarattal helyezné vissza az államot a magántulajdon alapjára, állítaná helyre a régi világot. Már pedig mondani is felesleges, hogy ez nem a nép akarata volna.

A köztársaság parlamentje és a tanácsok országos gyűlése között nemcsak az tehát a különbség, hogy a tanácsok gyűléséből a burzsoázia ki van rekesztve. A köztársasági parlament független a tömegektől, elszakad a néptől és kénye-kedve szerint intézkedik a néptömegek sorsáról. A tanácsok országos gyűlése rövid időre ül össze, állandó érintkezésben van a tömegekkel, azok véleményére, intéseire hallgat és valóban a nép akarátát fejezi ki, mert ha ezzel az akarattal ellenkezésbe kerülne, azonnal visszahívható volna.

II. A végrehajtó hatalom gyakorlásában. Láttuk, hogy a köztársaság parlamentje csak ritkán válik a nagy néptömegek akarátának hű kifejezőjévé. De még ha érvényesülne is a törvényhozásban a nép akarata, az nem volna elég. A legjobb törvény sem ér semmit, ha rosszul hajtják végre. Ha azt akarjuk, hogy a törvények végrehajtása minden körülmények között a nép érdekében történjék, úgy a végrehajtásban is állandóan részt kell venniök maguknak a néptömegeknek. Vizsgáljuk meg, mennyiben van befolyása a népnek a törvények végrehajtására a parlamenti köztársaságban és a tanácsköztársaságban.

A végrehajtó hatalom feje a parlamenti köztársaságban maga az államfő, a választott elnök. Az elnököt a jelenleg létező parlamenti köztársaságokban sehol sem közvetlenül a nép választja, hanem megbízottak útján. A megbízottak között az általános választójog alkalmazása esetén ott vannak a burzsoázia képviselői is és ismét előáll az az eset, amit a törvényhozásnál említettünk, hogy a burzsoáziának a megbízottak kis részét kell csupán a maga pártjára csábítani, hogy az elnök választásánál többsége legyen. A köztársaság elnöke tehát épúgy nem képviseli a dolgozó néptömegek akarátát, mint a törvényhozó testület sem. A köztársasági elnök mint államfő, mindössze abban különbözik az egyeduralkodótól, hogy nem származás jogán, hanem választás útján nyeri el ezt a méltóságot. Voltaképen úgy követelnék meg a

demokrácia, hogy a köztársaság elnökének semmiféle jogai ne legyenek, mert hiszen a törvényhozásban és a végrehajtó hatalom gyakorlásában a népakarat nyilvánul meg, s így az elnök ezzel szembe nem helyezkedhetik. A valóságban azonban úgy áll a dolog, hogy az elnök befolyást gyakorol úgy a törvényhozásra, mint a végrehajtó hatalom gyakorlására. Franciaországban pl. a köztársaság elnöke egy már megszavazott törvényt újabb tárgyalásra utasíthat a képviselőház elé, sőt a szenátus beleegyezésével fel is oszlathatja a parlamentet, ha az nem az ő akaratát teljesíti. Amerikában meg vétőjoga van az elnöknek, ami annyit jelent, hogy ami ellen az elnök tiltakozik, amire kimondja vétőjét, abból a javaslatból az illető törvényhozási időszakban nem lehet törvény. A végrehajtó hatalom gyakorlását szintén az elnök irányítja, amennyiben 6 nevezi ki a legmagasabb állású hivatalnokokat. Erről azonban később szólnunk.

A parlamenti köztársaságban tehát a nép akarata nemcsak a törvényhozásban, de a végrehajtóhatalom gyakorlásában sem juthat szabadon kifejezésre. Attól a naptól kezdve, hogy az elnököt megválasztották, ő irányítja mint államfő a köztársaság egész állami életét. A tanácsköztársaság ezt az antidemokratikus intézményt nem ismeri, nem szolgáltat ki egy egész népet egyetlen ember akaratának. A tanácsköztársaságnak nincs államfője, nincs köztársasági elnöke.

A parlamenti köztársaságban a végrehajtó hatalom hivatalnokok kezében van. A legfőbb hivatalnokokat, köztük a minisztereket, az elnök nevezi ki. Az alsóbbrendű tisztviselőket a nép maga választja. De nem választhatja szabadon azt, akit akar, mert ahhoz, hogy valaki hivatalnok legyen, a parlamenti köztársaság bonyolult szerkezete következtében különös előképzettség szükséges. A nép tehát akaratát csak annyiban érvényesítheti még ennél a választásnál is, hogy szabadon választhat azok közül, akiket neki kijelölnek. Ezek az alsóbbrendű hivatalnokok, akik választás útján kerülnek a hivatalba, mindenben a felsőbb hatóságok utasításai szerint, tehát az elnök által kinevezett legfőbb hivatalnokok akarata szerint járnak el. Vagyis azt látjuk, hogy végeredményben néhány az ország élén álló legfőbb tisztviselő akarata szerint történik, az egész közigazgatás, még a választott hivatalnokok működése is.

De van ennek a rendszernek más hibája is. Azáltal, hogy a hivatalnoki állást különös képesítéshez, kvalifikációhoz kötik, egész külön hivatalnok-osztály, egy külön kaszt keletkezik, amely teljesen elszakad a néptől, a tömegtől függetlenné válik és egyesegyedül felfelé tekint, a fölöttes hatóságok felé, várva azok utasításait. A népnek ezekhez a hivatalnokokhoz semmi közük, működ-

désükre a nép be nem folyhat, állásuktól el nem mozdíthatja őket. Ahelyett, hogy ezek a hivatalnokok a nép szolgálói volnának, akiket a dolgozók tömege azért fizet, hogy ügyes-bajos dolgában helyette eljárjanak és az egyes közösségek, falvak, városok, járások, megyék adminisztratív ügyeit intézzék, ahelyett ezek a hivatalnokok a nép nyakára ülnek és szolgálói helyett araivá válnak a tömegnek. Ez a hivatalnoki kaszt rendszer, amelynek legkiválóbb példája a magyarországi tekintetes vármegye- és szolgabírórendszer volt, mindenütt kifejlődik, ahol különös feltételekhez kötik azt, hogy valaki hivatalnok lehessen. A hivatalnoki kasztnak megkülönböztetett jogai vannak, a hivatalnok-osztály tagjai egymást mindenben támogatják, kedveznek nekik más hivatalokban és az ítélezés terén. Ha a hivatalnok szabálytalanságot követ el, hivatalnoktársaiból álló fegyelmi bíróság ítélezik fölötte, amely áthelyezéssel, vagy egész súlyos esetben nyugdíjazással intézi el az ügyet. Rendes törvényszék elé hivatalnok csak ritkán kerül.

Miután a hivatalnoki állások csak különleges képzettségű emberekkel tölthetők be, s így a hivatalnok-osztály monopóliumává válhat, a hivatalnok-osztály a neki nem tetsző intézkedésekkel szemben sztrájkolhat, amerikázhat, amivel megbénítja, sőt egészen meg is akaszthatja az állam életét. A hivatalnok-osztály tehát ahelyett, hogy a nép akaratát hajtaná végre, maga tesz szert hatalomra s e hatalom révén szembe is szállhat a népkarattal.

A hivatalnok-osztály teljesen elszakad a néptől, nem ismeri és nem tudja méltányolni a nép bajait, kívánságait, elfelejti, hogy ő a népért van, hogy neki kell a néphez igazodni és úgy rendezni be a hivatalát, hogy az igazodjék ő hozzá. Mivel pedig állásába különböző szempontok alapján történő kijelölés útján jut, egyáltalán nem ismeri az illető vidék különleges viszonyait és így nem lehet a népnek megfelelő tanácsadója.

A nép a hivatalnokot el nem mozdíthatja, sem ellen nem őrizheti. Így igen hamar megszületik a korrupció. A hivatalnok eladja magát, pénzért, ajándékokért kedvez egyik-másik polgárnak. A képviselői választásoknál pedig, ahol igen nagy szerep jut neki, mindent elkövet, hogy kedvében járjon a kormánynak, amelytől kinevezése, pályáján való további előhaladása függ s ezért igyekszik befolyásolni, a kormánynak tetsző irányba terelni a választásokat, a nép akaratának kinyilatkoztatását.

Mindezt elkerüli a tanácsköztársaság azzal, hogy a végrehajtóhatalmat is a tanácsok rendszerének kezébe adja. A magántulajdon megszüntetése eltünteti a kapitalista rendszer bonyolult viszonyait, agyafürt jogszabályait, mesterkélt felépített szerkezetét és ezzel annyira egyszerűvé teszi az összes viszonyokat, hogy a hivatalnoki funkciók elvégzésére semmi különös előkép-

zettség nem kell. A tanácsköztársaságban tehát nem a hivatalnokok intézik a dolgozó nép ügyeit, hanem maguk a tanácsok, azok az emberek, akikhez a néphez bizalma van, akiket ő maga választott. A hivatalnokok legfőleg mint segédek működhetnek, amikor is egyszerűen a helyi szervezetek akarátát hajtják végre. Akinek ügyes-bajos dolga, panasa akad, akinek elintézni valója van, aki felvilágosításra szorul, annak nem kell tőle idegen, az ő fájdalmát meg nem értő emberhez mennie, hanem a tanácshoz, proletártestvéreihez fordul, akik a legnagyobb készséggel, teljes együttérzéssel fogják ügyét elintézni. És ha a tömeg várakozásában csalódik, ha a tanács működésével nincs, megelégedve, a legközelebbi választásnál, tehát egészen rövid idő alatt maga gondoskodhatik az orvoslásról, sőt addig sem kell várnia: a tanácsnak azt a tagját, aki meg nem felelően működik, visszahívhatja a tanácsból és mással pótolhatja. Miután a tanácsstagokat nem kinevezik, hanem választják és miután állásukból maga a nép bármikor elmozdíthatja őket, mindennemű korrupció, megkörnyékezés, vesztegetés ki tan zárva. A tanácsok mindig annak a területnek lakóiból alakulnak, amelyre a tanács hatalma kiterjed és így a tanács tagjai kitűnően ismerik ennek a területnek mindenféle viszonyait, lakosságát, a lakosság különleges érdekeit, szükségleteit.

A legnagyobb jelentősége azonban a tanácsrendszernek a végrehajtó hatalom gyakorlása terén abban áll, hogy a végrehajtó hatalom egy kézben van a törvényhozó hatalommal. A törvényeket, rendeleteket az hajtja végre, aki azokat hozza, aki azok szellemével, intencióival teljesen tisztában van. Mivel a nép maga gondoskodik a törvények végrehajtásáról, egészen bizonyos, hogy a törvényeket a saját érdekében pontosan, lelkiismeretesen fogja végrehajtani és elsősorban a saját, nem pedig más osztályok érdekeit fogja szolgálni.

III. Az igazságszolgáltatás terén. A harmadik megnyilvánulása az állam életének az igazságszolgáltatás. Nem elég törvényeket hozni és azokat végrehajtani, gondoskodni kell azoknak a megbüntetéséről, akik a törvényeket megszegik. Erre való az igazságszolgáltatás.

A parlamenti köztársaságban a bíraskodás, az igazságszolgáltatás külön hatóságoknak, a bíróságoknak, törvényszékeknek a feladata. Ezeknek tagjait az igazságügyminiszter nevezi ki. Egészen természetes, hogy ilyen körülmények között a bíró nem lehet független, hiszen fölöttesei jóakaratótól függ az, hogy előbbre haladhat-e pályáján, jobb életfeltételeket küzdhet-e ki magának. A parlamenti köztársaságban tehát a bíró az ítélet meghozatalánál mindig szem előtt tartja, hogy semmit se tegyen a felsőbbség akarata ellen. A parlamenti köztársaságban a bíró

maga is hivatalnok és így mindaz áll rá, amit előbb a hivatalromokról elmondottunk. A bírói testület is egész külön kaszttá fejlődik ki, amely semmi összefüggésben sincs a néppel, amelyre a nép a maga akaratát rá nem kényszerítheti és így a parlamenti köztársaság igazságszolgáltatásában sem érvényesülhet a dolgozó tömegek akarata. A tanácsköztársaságban ez is másként van. A tanácsköztársaság az igazságszolgáltatásra is egyetlen szervét, a tanácsok rendszerét használja fel. A forradalmi bíróság, amely a tanácsköztársaságban ítél, a tanácsok kebeléből, tehát dolgozókból alakul és nem mér kétféle mértékkel. Ítéleteiben semmiféle tekintet nem köti fölfelé. Ha pedig ítélete nem fedi a nép akaratát, a forradalmi bíróság tagja eltávolítható a tanácsból és így a forradalmi bíróságból is.

* * *

Sorra vettük a parlamenti köztársaság és a tanácsköztársaság szervezetében mutatkozó különbségeket és láttuk, úgy a tanácsköztársaságban a tanácsok útján minden téren a legnagyobb mértékben érvényesül a dolgozó nép felfogása, akarata, míg a parlamenti köztársaságban ezt az akaratot vagy meghamisítják, vagy pedig teljesen elnyomják és egy hivatalnoki kar, végeredményben pedig egynéhány ember akaratával helyettesítik. A tanácsköztársaságban pedig a tanácsok kezében van a törvényhozás, a végrehajtóhatalom gyakorlása és az igazságszolgáltatás is minthogy a tanácsban minden egyes dolgozó befolyással bír, akaratát, felfogását tudathatja a tanácscsal, amit az köteles kellő figyelemmel fogadni, a tanácsok útján minden egyes dolgozó ember akarata érvényesül.

Hátra van még, hogy sorra vegyünk egyes apróbb dolgokat, mint például a sajtószabadság, a gyülekezési és egyesülési szabadság, a hadsereg és a parlamenti köztársaságban ezokásos úgynevezett szabadságjogok kérdését.

A sajtószabadsággal, a gyülekezési és egyesülési szabadsággal röviden végezhetünk. Mindezek a szabadságok a tanácsköztársaságban igen természetesen csupán a munkájukból élő tömegeket illetik meg. A proletárdiktatúra elve szükségképen az, hogy a burzsoáziát minden jogától megfosztja és így természetesen elsősorban a szervezkedés és a sajtó jogától, amely a hatalomnak az alapja szokott lenni.

A hadsereg a parlamenti köztársaságban ugyanolyan militarista hadsereg, mint akármelyik monarchiában. Az élén a kiváltságos osztályokból származó és a szintén egész külön rendet alkotó tisztikar áll. Szelleme az imperialista hódítás, a leigázás szelleme, fegyelmét ütleggel és barbár büntetésekkel tartják fenn.

A tanácsköztársaság hadserege a Vörös Hadsereg. Az élén álló parancsnokok maguk is a dolgozó nép soraiból kerülnek ki és különleges jogaik nincsenek. Parancsnoki állásukba választás útján kerülnek. Állandóan az egyes csapatkötelékek bizalmi testületének ellenőrzése alatt áll. Fegyelme a leghátrébbi önfegyelem, minden kényszerítés nélkül. A büntetéseket a katonákból választott ítélőszék szabja ki.

Egész különleges intézménye a tanácsköztársaságnak a bizalmi rendszer, amelynek szintén az a célja, hogy minden téren érvényre juthasson az érdekeltek akarata. A bizalmi rendszer felöleli az összes gyárat, bányákat, szövetkezeteket, forgalmi vállalatokat, szóval minden üzemet, ahol alkalmazottak dolgoznak és lehetővé teszi, hogy minden egyes alkalmazott, munkás vagy földműves illetékes tényezők elé juttathassa a maga véleményét, javaslatát, tervét, kritikáját. A szakszervezetek, üzemi tanácsok vagy egyéb bizalmi testületek révén minden munkás részt vehet a tenhelés irányításában, szervezésében, ellenőrzésében, az ipar igazgatásában. A falusi tanácsok útján minden földművelő beleszólhat a mezőgazdasági termelés új rendjének kialakításába, a földművelés irányításába. Nemcsak a politikai, hanem a gazdasági élet terén is a legnagyobb mértékben érvényesül tehát a dolgozók akarata.

Arra, hogy az igazi demokrácia, a tiszta népakarat feltétlen megnyilvánulása csakis a tanácsrendszerben lehetséges, legjobb példa a nagy német köztársaság alkotmány-tervezetének sorsa. A nemzetgyűlés alkotmánybizottsága elkészítette az alkotmány tervezetét és pedig a munkások, katonák és földművesek tanácsainak mellőzésével. Később azonban a nemzetgyűlés, amelynek nincs is szocialista abszolút többsége, kénytelen volt az egész alkotmánytervezetet sutba dobni és újat készíteni, amelynek alapjául a tanácsrendszer szolgál. Igazán demokrata, a nép akaratán nyugvó állam tehát tanácsrendszer nélkül még akkor sem létezhet, ha nem a proletárság gyakorolja diktatúrája útján a hatalmat, ha a burzsoázia meg marad jogaiban.

Demokrácia és diktatúra.

Demokrácia vagy diktatúra? — így szokták feltenni a kérdést Ez azonban a legnagyobb mértékben helytelen, mert olyan színben tünteti fel a dolgot, mintha a diktatúra kizárná a demokráciát. Ha azonban elmélyedünk az imént elmondottakban, hamar rájövünk arra, hogy voltaképpen a proletárdiktatúra az igazi demokrácia.

A demokrácia elve az egész nép akaratának érvényesülését jelenti. A proletár diktatúra csakis a dolgozók akaratának az érvényesülése. Úgy mondhatnék tehát, hogy a proletárdiktatúra a dolgozók demokráciája. A proletárdiktatúra a legszélesebbkörű demokrácia, a legnagyobb szabadság a dolgozók számára, a teljes abszolutizmus, a legerősebb elnyomás a munka nélkül élőkre. A proletárdiktatúra átveszi a polgári demokráciából mindazt, ami valóban a népakarat érvényesülését biztosítja: tökéletesen keresztülviszi a választást és mellőzi a kinevezés rendszerét megadja a jogot minden választott megbízott visszahívására és módot ad a tömegeknek, hogy megbízottaikkal állandóan érintkezzenek, őket utasítsák.

A proletárdiktatúra a dolgozók korlátlan demokráciája. Senki a dolgozók közül nem emelhet kifogást a dolgoztalanoknak, a henyélő élősdieknek a jogokból, a hatalomból való kizárása ellen, mert különben letérne a dolgozók erkölcsi alapjáról: hogy joga csak annak van, aki dolgozik. Dolgozik pedig mindenki, akinek; a munkája a tanácsköztársaságban élők összeségének hasznos és szükséges. Munkás nemcsak a bányász, az iparos, a vasutas, a gyári munkás, a földműves, hanem munkás és dolgozó az orvos, aki a betegségtől ment meg, a mérnök, aki nélkül megállnak a gyárak, a hivatalnok, aki helyettünk elintézi ügyes bajos dolgainkat, a művész, színész, író, aki alkotásaival, könyvével, játékával felfrissíti lelkünket fáradtságos munkánk után, egyszóval, nemcsak a testi, de minden szellemi munkás is. Ezek tartják fenn a tanácsköztársaságot, ezeké minden, amit a tanácsköztársaság nyújthat.